

**Ministerieel besluit tot definitieve aanduiding van de ankerplaats
Vallei van de Bruine Beek met kasteeldomeinen Berentode en Zellaar
te Bonheiden en Putte**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de
landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997,
18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002,
13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2007
tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de
Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluiten van 24 juli 2009, 4
december 2009, 6 juli 2010 en 7 juli 2010;

Gelet op het ministerieel besluit van 16 februari 2010 tot voorlopige
aanduiding van de ankerplaats Vallei van de Bruine Beek met
kasteeldomeinen Berentode en Zellaar te Bonheiden en Putte;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor
Monumenten en Landschappen van 18 november 2010,

BESLUIT:

Artikel 1. Vallei van de Bruine Beek met kasteeldomeinen Berentode en Zellaar te Bonheiden en Putte wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

De ankerplaats bevat geomorfologische, bodemkundige, hydrologische, landschapsecologische, faunistische en floristische erfgoedwaarden.

Het beekdal van de Bruine Beek is een beekdallandschap gelegen tussen de hogere duinrug ten zuiden, waarop het dorp Bonheiden is ontwikkeld en het hogere gelegen woonlint langs de Putsesteenweg dat de noordgrens van de ankerplaats vormt. Centraal lopen de Bruine beek en de Zennekensbeek door dit lager gelegen beekdallandschap. De natte zandleem gronden bevinden zich in een smalle repel langs beide beken met twee grotere 'uitstulpingen' tussen de Kleine Krankhoeve en het Kasteel van Berentrode en ten westen van het parkdomein van Zellaar en de Bruine beek. Deze natte gronden waren en zijn niet geschikt voor een normale landbouwuitbating, waardoor ze op de natste plaatsen enkel konden evolueren naar elzenbroekbos, wilgenstruwelen en natte ruigten. Waar de omstandigheden het enigszins toelieten werden hooilanden en weilanden aangelegd. Ten noorden en ten zuiden van deze zandleemgronden waren de vochtige zandgronden beter geschikt voor agrarische activiteiten. Gezien de relatief betere drainering werden deze gronden overwegend in landbouwuitbating gebracht. Door eeuwenlange bemesting van de oorspronkelijke bodem ontstonden typische plaggenbodems rondom de woonkernen en het kasteeldomein van Zellaar. Omwille van de geringe vruchtbaarheid van de zandgronden bleef het landbouwgebruik in de loop van de geschiedenis kleinschalig, waardoor al van bij de ontginning van het landschap een lappendeken ontstond van weilanden, hooilanden, akkers, natte ruigten, struwelen, bosjes, houtkanten, dreven (omwille van de aanwezigheid van de kasteeldomeinen van Berentrode en Zellaar), verspreid liggende hoeven en twee kastelen. Door de afwisseling van gesloten bos met eerder open landbouwlandschap verrijkt met kleine landschapselementen is de vallei van de Bruine Beek een zeer waardevol fourageer- en broedgebied voor talrijke vogelsoorten.

2° historische waarde:

De historische waarde van de ankerplaats blijkt uit:

- het historische kasteelpark;
- het bouwkundig erfgoed;
- de archeologische vondsten;
- de perceelsindeling en de perceelsinrichting;
- de oude veldwegen en paden;
- het bodemarchief (plaggenbodems).

Zowel kasteel Berentrode als het kasteel van Zellaar hebben een middeleeuwse oorsprong. Berentrode zou als 'hof van de Berthouts' opklimmen tot de 13de eeuw en de oudste ontgonnen plaats van 'Boene Heyde' (vermelding in 1330 van de huidige gemeente Bonheiden) zijn. De onmiddellijke omgeving van Berentrode is redelijk gaaf bewaard gebleven sinds het einde van de 19de eeuw. Opvallend is de nog steeds bestaande dreef tussen de kerk in het centrum van Bonheiden en het kasteel. Ook het kasteel van Zellaar gaat terug tot de 13de eeuw. Het parkdomein kende net als de omgeving rond Berentrode geen grootschalige en ingrijpende veranderingen meer in de voorgaande eeuwen. Typisch zijn de nog de redelijk

gaaf bewaarde hoeves waarvan sommige nauw waren verbonden met het kasteeldomein. Vanuit deze hoeves en de dorpskern van Bonheiden werd het landschap van de Bruinbeekvallei in ontginning gebracht. Het gebied wordt beschouwd als de oudste landbouwkern van Bonheiden.

3° esthetische waarde:

De aanwezigheid van kasteeldomeinen, dreven, bossen, struwelen, ruigten, graasweiden en historische hoeven maken dit landschap tot een aantrekkelijk geheel. De afwisseling tussen de gesloten bossen rondom het kasteeldomein van Zellaar en de bossen ten noorden van de Krankhoeve en Berentrode, de meer open graslanden, akkers en ruigten en de historische hoevegebouwen bepaalt de esthetische waarde van de ankerplaats en geeft aan het landschap een grote belevingswaarde.

5° ruimtelijk-structurerende waarde:

Het schaars bebouwde beekdallandschap is een relict van een oud open landschap, temidden van een sterk verstedelijkte omgeving. De lijnvormige landschapselementen en beekbegeleidende vegetatietypen zijn nauw verweven met het landbouwkundig karakter van het gebied. Opvallend in het geheel zijn de centraal gelegen Bruine beek, het 'Kasteel van Berentrode', gelegen op het kruispunt van vier dreven en de Berentrodedreef die de relatie legt tussen het landelijke gebied en de dorpskern.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

Deelgebied 1: Het kasteel Zellaar en Zellaerbos

Het kasteel van Zellaar en omringend park- en bosgebied heeft een zeer oude geschiedenis. Naar oorsprong een middeleeuws feodaal kasteel werd gedurende eeuwen bewoond door verschillende leenheren tot het in de vorige eeuw in verval kwam, werd gesloopt en opnieuw werd opgebouwd. Het kasteel is nog steeds omgeven door een brede ringgracht en een uitgestrekt waardevol park met zeer oude bomen.

De historische eigenheid van het kasteelpark is bewaard gebleven in:

- a) Beschermd bouwkundig erfgoed (beschermd monumenten):
  - 1) Het kasteel van Zellaar en zijn bijgebouwen, Zellaerdreef 1 te Bonheiden;
- b) Niet beschermd bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed 'Bouwen door de eeuwen heen':
  - 1) De zgn. Vredesteinhoeve, Oude Baan 102 te Bonheiden;
  - 2) Abdij van Bethlehem, Zellaerdreef 5 te Bonheiden;
- c) Alle waterpartijen en grachten in het kasteelpark met in het bijzonder:

- 1) De ringvijver rondom het kasteel;
  - 2) De spiegelvijver in het kasteelpark;
- d) Het netwerk van dreven in het park;
- e) De goed ontwikkelde dreven buiten het park:
- 1) de Zellaerdreef ten westen (westgrens) van het kasteelpark;
  - 2) de Oude Baan ten noorden (noordgrens) van het kasteelpark;
- f) De goed bewaarde bomenverzameling (arboretum)
- g) De onverharde paden
- h) De verschillende bostypen van het Zellaerbos:
- 1) Het eiken-haagbeukenbos op de vochtigere plaatsen met kenmerkende ondergroei. Hoofdboomsoorten zijn Zomereik, Beuk, Tamme kastanje, Paardekastanje en Amerikaanse eik.
  - 2) Het eiken-berkenbos op de drogere gedeelten met kenmerkende ondergroei

Deelgebied 2: De omgeving van het kasteel Berentrode en Kleine Krankhoeve

- a) Beschermd erfgoed (beschermd monumenten, beschermd dorpsgezicht en beschermd landschap):
- 1) De gerestaureerde Kleine Krankhoeve met gekasseid erf, langgerekt woonhuis, en aansluitend lager wagenhuis en bakhuis, Grote Doelstraat te Bonheiden;
  - 2) Het kasteel Berentrode, Berentrodedreef te Bonheiden;
  - 3) Omgeving kasteel Berentrode, bestaande uit het kasteelerf en de begeleidende dreven Berentrodedreef en Kleinhoflaan;
  - 4) Onmiddellijke omgeving van de Kleine Krankhoeve.
- b) De open weilanden en akkers rondom Berentrode en tussen Krankhoeve en Berentrode met goed ontwikkelde houtkanten, hagen, bomenrijen en dreven;
- c) Het bosgebied ten noorden van de Krankhoeve met elzenbroeken, wilgenstruwelen en populieraanplantingen langs de Bruinbeek, eikenbossen op de hoger gelegen delen;
- d) De onverharde wegen en paden;

Deelgebied 3: De omgevende vallei van de Bruinbeek

- a) Beschermd erfgoed (beschermd monumenten, beschermd dorpsgezicht):
- 1) De Grote Krankhoeve, Krankhoeflei 2 te Putte bestaande uit een woonstalhuis en een parallel wagenhuis met aarden erf en goed bewaarde waterput;

- 2) De onmiddellijke omgeving van de Grote Krankhoeve, waarmee wordt bedoeld de gedeeltelijk omhaagde voormalige moestuin, boomgaard en siertuin bij de Krankhoeve;
  - 3) Bakhuisje langs de Oude Baan te Bonheiden, mogelijk bakhuisje van de Vredesteinhoeve ;
- b) Niet beschermd bouwkundig erfgoed
- 1) Parochiekerk Sint-Ludwina langs de Putsesteenweg te Bonheiden;
  - 2) De Blijdenberghoeve langs de Zellaerdreef te Bonheiden;
  - 3) De Grote Kathoef, Kathoefweg 1 te Bonheiden
  - 4) De hoeve, Kathoefweg 2 te Bonheiden;
  - 5) De Harenthoeve, Krankhoeflei 3-5;
- c) Het schaars bebouwde compartimentenlandschap van de beekvallei met hagen, houtkanten, bomenrijen en typische zichten;
- d) De onverharde wegen en paden

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel, 07 FEB 2011

Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en
Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS